

Dommeldal

De Dommel is een traagstromende laaglandbeek. Door de geringe hoogteverschillen is de stroomsnelheid lager dan een halve meter per seconde. De meeste zijbeken zijn inmiddels rechtgetrokken, maar een groot deel van de Dommel kronkelt er nog lustig op los. Tussen de buurtschappen Kasteren en Olland bestaat het beekdal uit beemden of natte wei- en hooilanden, die dichtbij het water liggen. De sterk meanderende Dommel overspoelde deze beemden vroeger ieder jaar. De naam Dommel is mogelijk afgeleid van 'dodde' (riet) of 'dud' (moeras). De bolle akkers liggen wat verder van de beek af op de hogere gronden. Het Brabants Landschap verbouwt op deze akkers ecologisch graan. Patrijs, geelgors en kwartel hebben hier hun broedplaats gevonden. Onderweg zijn veel ruisende populieren te zien, maar ook knotwilgen, oude rivierarmen en verruigde beemden met grote grazers. Fraaie, authentieke langgevelboerderijen en vroom ogende kapelletjes maken de afwisseling compleet.

Routebeschrijving

1. Op kruispunt Oude Kerkpad in, doodlopende klinkerweg. Op kruising met andere klinkerweggetjes RD. Op driesprong meebuigen naar rechts, nog steeds Oude Kerkpad. Weg gaat over in Kapelstraat. Na huisnummer 2 LA onverhard voetpad, Kerkpad door Smalder. Aan het eind op asfaltweg LA. Asfaltweg gaat na paaltjes over in halfverharde weg. In de bocht van een asfaltweg RA. U passeert het bord 'einde Liempde'.
2. Brug over de Dommel en asfaltweg blijven volgen, Kasterensestraat. Op driesprong RD Kasterensestraat vervolgen. Op driesprong bij kappelletje RD doodlopende weg, De Maai. Even voor de weg een bocht naar links maakt eerste klinkerweg RA, Hoevedreef. Bij schuren met de bocht mee naar links volgen. Na huisnummer 8 wordt de weg halfverhard. Op driesprong van graspaden RD. Het graspad met bochten blijven volgen. Op driesprong RD in de richting van huizen.
3. Op asfaltweg RA. Op driesprong RD, onverharde weg. Pad naar links negeren. Op driesprong RA, onverharde weg. Pad naar rechts richting draaihekje negeren. Op driesprong RA, Henselstraatje, nog steeds onverharde weg. U loopt door een haag van hoge eiken. Op kruising hierna, bij toegangsweg naar boerderij RD. U komt uit bij een weg van betonplaten en gaat RA. Op driesprong met een bocht naar links vervolgen, nu fietspad. Fietspad met een bocht naar rechts vervolgen.
4. Via een houten brug de Dommel over en RD. Fietspad gaat over in de Herscheweg. Weg met een bocht naar links volgen. Bij voorrangsweg LA. Bij huisnummer 1 RA, zandweg. Op driesprong RD. Op volgende driesprong RA. Op kruising RA, Heuvelstraat. Klinkerweg oversteken en RD, onverharde weg. U komt uit op asfaltweggetje en gaat RA. Het bord 'einde Liempde' passeren.
5. Op kruising LA, Kerkakkers. Asfaltweg wordt halfverhard. Op kruising voor een hofje LA. Op driesprong RD. Aan het eind RA. Weg naar links, Keefheuvel, negeren. Op Y-splitsing links aanhouden (boom met bankje aan de rechterhand houden). U komt uit op de Dorpsstraat en gaat LA. Op Y-splitsing rechts aanhouden, Cappestraat. Op kruising LA langs paaltjes. Doorlopen tot kruising op de Nieuwstraat.

Praktische informatie

Lengte

10 km

Startpunt

Nieuwstraat in Liempde, op het kruispunt met de Akkerstraat en Oude Kerkpad

Eigen vervoer/Parkeren

Vanaf de A2 afslag 26 naar Liempde. Na ruim 1 km in de Nieuwstraat diverse parkeerhavens langs de weg

Openbaar vervoer

Buurtbus 204 van en naar NS-station Boxtel, halte Nieuwstraat (ma t/m za overdag 1 x per uur, niet op zondag)

Eten en drinken

In Liempde: Café Cafeteria De Ploeg (Nieuwstraat 20, tel. 0411-632010), Café-Restaurant 't Wapen van Liempde (Raadhuisplein 4, tel. 0411-631280 of www.wapenvanliempde.nl).

Achtergrondinformatie

Liempde

Liempde heeft een gaaf bewaarde dorpskern. Maar liefst meer dan dertig gebouwen staan op de Rijksmonumentenlijst. Naast de bebouwing is ook het driehoekige stratenpatroon opvallend en staan er in het centrum tal van beelden. Liemt (op z'n Brabants) had vroeger een grote klompenindustrie. Op de deels sterk lemige gronden rondom het dorp werden vanaf 1750 veel populieren aangeplant. Het waren vooral Canadese populieren die snel groeien. Met de aanplant van populieren, het patroon van zandpaden en vochtige broekgronden ontstond het zo kenmerkende 'peppellandschap' van De Meijerij. Het hout van de 'Canadassen' of 'peppels' was heel geschikt voor de productie van klompen, waar met name in de 19e eeuw veel vraag naar was. Tegenwoordig kent Liempde nog maar een enkele klompenmakerij. Peppels leveren nu hout voor pallets, lucifers en papier. We wandelen over een oud kerkenpad de bebouwing van Liempde uit.

Watermolen Kasteren

Na de brug over de Dommel gaat de route door de buurtschap Kasteren met een voormalige watermolen, het Duitse lijntje en een oud station. Het molenaarshuis in zijn huidige staat stamt uit 1758, maar in 1466 werd al melding gemaakt van een molenaarswoning op dezelfde plek. Tot 1960 stond hier een restant van wat ooit eens een dubbele watermolen was. In de 19e eeuw stonden langs de Dommel wel 32 watermolens.

Duits lijntje

De Noord Brabantsch-Duitse Spoorweg Maatschappij (NBDSM) van Boxtel naar Goch en Wesel werd in 1873 aangelegd. Dit 'Duitse lijntje' was populair bij bedevaartgangers naar Kevelaer. We zien in Kasteren het voormalige station dat in 1894 gebouwd werd.

Tegenwoordig is het een woonhuis. In 1937 kwam er een eind aan het personenvervoer en in 1984 werd ook het goederenvervoer gestaakt. Het Duits lijntje kwam onlangs weer in het nieuws, toen de Veghelse afdeling van de SP een wandelroute rond het Duits lijntje presenteerde. De SP wil het ecologische en recreatieve karakter van het voormalige spoortracé onder de aandacht brengen.

Dommelhoeve en duiventoren

We passeren een kapelletje en we lopen daarna langs enkele authentieke Dommelhoeves. Boerderij Groot Duifhuis dateert uit de 18e eeuw en is in het derde kwart van de 19e eeuw verbouwd. Aan de boerderij zit een herenkamer vast, overblijfsel van een 16e eeuwse

havezathe. Naast de boerderij staat de vrijstaande duiventoren als een parel in het landschap. Tekort aan mest was de voornaamste drijfveer om rond 1660 een duiventoren te bouwen. De honderden duiven leverden behalve een mals boutje, vele kilo's fosfaatrijk mest. De toren telt drie verdiepingen. Oorspronkelijk had iedere verdieping rondom vliegopeningen. Het houden van duiven was een privilege van de adel. Duiven zaten in een duiventoren redelijk veilig voor natuurlijke vijanden als roofvogels, maar niet voor de steenmarter. Die kan over een lengte van enkele meters tegen een loodrechte wand omhoog klimmen. De 'marterkraag' bood uitkomst: schuin omlaag stekende planken hielden het beestje tegen. Deze kraag is gerestaureerd.

Peppellandschap

Op de zandwegen in het beekdal is het heerlijk rustig. In de buurt van Olland valt het contrast op tussen gecultiveerde weilanden en verruigde graslanden. Waar we opnieuw de Dommel oversteken, hebben we aan weerszijden een prachtig uitzicht over de grillige, slingerende beek. De beek en de - op natuurlijke wijze - afgesneden meanders vormen belangrijke watermilieus. De ijsvogel graaft zijn nestholte in steile beekoevers, terwijl hij voornamelijk foerageert in de dode meanders. Boven de Dommel vliegt de weidebeekjuffer. Op de Herscheweg is het verschil tussen de hoger gelegen akkers aan de linkerhand (9,4 meter) en de lager gelegen beemden aan de rechterhand (7,4 meter) goed te zien.

Kerkkokers

De route vervolgt over brede zandwegen langs de rand van de Hezelaarsche Akkers terug naar Liempde. Even verder bereiken we de Kerkkokers. Op de plek waar in de middeleeuwen de Sint-Janskapel werd gebouwd en waar Liempdenaren tot 1860 werden begraven, waren lange tijd geen sporen meer zichtbaar van de kapel, het kerkhof of de kerkhofmuur. De laatste herinnering verdween in de jaren zeventig van de 20e eeuw, toen een vervallen knekelhuisje werd gesloopt. Tegenwoordig is deze plek heringericht als archeologisch monument en zijn de sporen weer zichtbaar gemaakt.

Route en tekst zijn gemaakt door Rob Wolfs (www.wolfswandelplan.nl).

Deze wandeling is met topografische kaart te vinden op Wandelzoekpagina:

http://www.wandelzoekpagina.nl/wolfs_wandelplan.

Reacties op deze wandeling zijn hier ook welkom.